Sardanes

Una cobla de curta vida: "Sabadell - Gran Ritmo"

per Jaume Nonell i Juncosa

Per explicar el naixement i curta vida d'aquesta cobla cal situar-nos en el Sabadell de finals de l'any 1946 i principis del 1947. Fou el període en què es consolida el moviment sardanista a la nostra ciutat després del 1936.

Va ésser un temps de gran activitat; observem, si més no, aquesta breu, però suficient, cronologia.

1 de Desembre de 1945.- Josep Molins comença a editar el "Carnet del Sardanista, índex quinzenal de les audicions que tenen lloc a Sabadell junt amb breus notes històriques i divulgatives, Cal destacar el ja crescut nombre d'audicions, quasi totes a cura de la cobla "Molins".

Tardor-hivern 1946.- Tenen lloc els primers contactes per a la constitució de l'A.C.F. Sabadell Sardanista i a tal fi ja es crea una Comissió Organitzadora. Al mateix temps sorgeix l'Agrupació Folklòrica "Pompell Dansaire", en el C.P. de la "Puríssima Concepció".

16 de Març de 1947.- Assemblea constitutiva de "Sabadell Sardanista". El mateix dia es presenta en una audició a la Plaça Vella, la cobla La Principal del Vallès, que agafa el nom de l'existent fins l'any 1936.

19 de Març 1947.- Actes de celebració de la fundació de "Sabadell Sardanista".

En aquest marc, doncs, cal encabir els motius pels quals els responsables de l'orquestra *"Gran Ritmo"* pensaren en actuar també en formació de cobla a fi de poder atendre les demandes creixents d'audicions de sardanes i tenir una altra possibilitat que oferir a aquells que els llogaven per amenitzar els actes de les Festes Majors i que a més de l'ofici, concerts, balls, etc., la sardana tornava a ésser part indispensable de la festa.

Això succeïa a finals de 1946 i principis de 1947. En aquesta època no era rar veure una orquestra tocar sardanes amb instruments diferents de la cobla tradicional. És a dir, emprant els saxofons i clarinets en comptes del tibles i les tenores, puix que no totes les formacions comptaven amb els elements idonis per tal menester. Era freqüent en pobles que no disposaven dels mitjans suficients per contractar una cobla o una cobla-orquestra, veure com les sardanes del migdia eren interpretades per l'orquestra llogada per amenitzar tots els actes de la Festa Major, en una formació tant heterodoxa i no pas sempre d'onze músics.

També la *"Gran Ritmo"* ho féu a vegades, però el públic de Sabadell estava acostumat a les interpretacions de gran qualitat que oferia la cobla Molins, i era impensable que encaixés bé aquesta "innovació".

Llavors fou quan Joan Bautista Faus, Joaquim Gili i la resta dels components de la *"Gran Ritmo"* decidiren actuar també en formació de cobla, cosa que els oferia majors perspectives d'obtenir més lloguers.

Cobla "Sabadell-Gran Ritmo". Darrera: Josep Mercadé, Masdeu, Jaume Calsina, Joaquim Gili i Jeroni Vilallonga. Davant: (?), Joan Bta. Faus, Avel.lí Campsolines, (?) i Josep Morera. (Foto cedida per Vilallonga).

Els trompetes Josep Mercader, Masdeu ó Josep Conejero i el contrabaix Jeroni Vilallonga no tingueren dificultat a adaptar-se a la cobla perquè hi tocaven els mateixos instruments. El trombó de vares, Jaume Calsina era el fiscorn primer i Joaquim Gili, pianista a l'orquestra, va ocupar la plaça de fiscorn segon, instrument que hagué de aprendre ja que mai no havia tocat un instrument de vent.

El rengle de darrera quedava constituït d'aquesta manera i cal remarcar la manca del trombó, fet tampoc gens inusual aleshores.

Les dificultats radicaren a l'hora de formar el rengle del davant. Les peculiaritats de tibles i tenores fan difícil l'adaptació ràpida dels executants d'altres instruments. Degut a això, els llocs de més responsabilitat, tible i tenora primer, foren ocupats en el primer temps per instrumentistes d'altres formacions que hi actuaven solament en l'audició per a la qual eren requerits. Tal és el cas del tible primer que figura en la foto: es tracta d'Evelí Campsolines, de Tortellà, aleshores component de la "Pral. del Vallès" i més tard de la "Pral. de Girona" i de la "Maravella" on encara actua. El saxo Josep Morera va encarregar-se del paper de segon tenora i Joan Bautista Faus, flauta, saxo tenor i representant, del de tible segon amb l'ajut de les lliçons que li va donar el gran tible Ferran Blanch. Més tard va tocar el flabiol. Josep Agulló, un altre saxo, va tenir cura del lloc de tible primer poc temps més tard.

Però, a l'igual que moltes altres orquestres no radicades a les comarques gironines, quan volien constituir-se com a cobla, anaven a l'Empordà a buscar els elements idonis per cobrir els llocs de tibles i tenores. Així vingué a la nostra

PEIX I MARISC

J. BARBERÁ

Tels. 714 52 87 - 714 55 40
CASTELLAR DEL VALLÈS

ciutat Gaietà Nadal (1) instrumentista de tenora, de Cadaquès, a més d'haver-hi cercat treball de fuster a l'empresa Serracant.

En el "Carnet del Sardanista" que editava "Sabadell Sardanista" hi trobem anuncis de la cobla "Sabadell", que aquest és el nom que adoptà la *"Gran Ritmo"* quan actuava en formació de cobla, a partir del mes de maig de 1947.

La presentació va tenir lloc el diumenge 4 de Maig de 1947 en una audició celebrada als Jardins Campos, patrocinada per les seccions esportives del Centre d'Esports Sabadell.

Tots els testimonis recollits coincideixen en qualificar els resultats assolits com a discrets. No era fàcil adaptar-se als instruments de cobla, sempre hi figurava un, dos o tres elements de "bolo", i la feina de sardanes era considerada com a complementària de la de ball que era el que s'emportava el major nombre d'assaigs amb l'agreujant que tots els músics treballaven en altres oficis, a més de la música.

Tota aquesta acumulació de dificultats va acabar amb la curta vida de la cobla *"Sabadell-Gran Ritmo"*. Els anuncis en el "Carnet" deien d'aparèixer el novembre de 1948. Cal afegir-hi un problema més: l'econòmic. En haver de portar músics de "bolo" augmentaven les despeses, ja que aquests cobraven una mica més mentre que els elements com el bateria Pelegrí Motsó o el cantant Josep Colomer restaven parats a l'hora de les sardanes.

Fins aquí la breu trajectòria de la cobla *"Sabadell-Gran Ritmo"*. Calia, però, deixar-ne constància dins la vida de les cobles locals malgrat la seva poca incidència en els anals del sardanisme sabadellenc. Per últim, recordar que el nom de Cobla "Sabadell" va sorgir l'any 1952 com a conseqüència del canvi de nom de la cobla "Molins", però que res té a veure amb la cobla que acabem de descriure.

Treball confeccionat amb els testimonis verbals de Joaquim Gili, J. Bta. Faus, Jaume Calsina, Jeroni Vilallonga i informacions del "Diario Sabadell" i el "Carnet del Sardanista" de l'A.C.F. Sabadell Sardanista del període 1945-1948.

(1) Nadal, moria a Sabadell el juny del 1983. Després de la "Gran Ritmo" va tocar a la Pral. del Vallès i la Pral de Terrassa.

Cinema

E la nave va..., Fellini

per Jordi Graset — *Cine Club Sabadell*

Estem davant d'una projecció muda (els orígens). Lentament, el blanc i negre dóna pas al color, el soroll del projector a la música i la llum es matisa: la il.lusió felliniana comença. El fals reportatge esdevé espectacle gràcies a tres dels elements més característics de la posada en escena de Fellini: llum, música i color. Així comença E LA NAVE VA... (1983), la seva darrera invenció operística. Els repetits homenatges de Fellini al seu admirat Chaplin es dirigeixen, d'una manera més general, a tot el cinema mut, font d'inventiva, qualitat en què el realitzador intenta, una vegada més, autoafirmar-se, trobar la raó de ser com a home-cineasta. Encara que, com diu el narrador-cronista (un dels molts efectes de distanciació que conté E LA NAVE

VA... cercant la participació activa de l'espectador) *"Tot està fet, tot està dit..."*, el cinema pot ser innovador en la mesura en què s'allunyi de la sofisticació artística d'aquest món que caricaturitza el film. Que Fellini ho aconsegueixi ja és més discutible. *"Refuso concloure les històries, donar-los un sentit moral"*(1). En última instància, doncs, serà l'espectador el qui donarà el sentit al film. Així, al final de E LA NAVE VA..., restituïda l'evidència de la ficció, l'obra s'escapa de les mans del realitzador i, gràcies a la qualitat reproductora del cinema -tornem al soroll de la projecció i al blanc i negre-, la fantasia (el narrador comenta que el rinoceront, ara viu, dóna una bona llet) pot enriquir-se infinitament o quedar-se en res (ambigüitat de l'efecte allunyador, infinit i fugitiu de l'iris). Fellini provoca la fantasia de l'espectador a partir de la seva pròpia i és, en aquest exercici estimulant i revulsiu, on la seva obra ha de trobar la plenitud. *"No hi ha un límit precís entre la invenció i l'autobiografia"*. *"Tot ho invento a partir dels records"*(1). En el punt de la reinvenció i de la fantasia, pot produir-se la comunicació realitzador-espectador. En aquest sentit, és eloqüent la seqüència del suicidi del desconsolat amant de la traspassada Edmea de E LA NAVE VA..., espectador únic del film dins del film, narcissista d'unes imatges a les quals només pot carregar **d'un sol sentit**. L'autocomplaença, la passivitat de l'espectador és la mort del cinema.

Sobretot, des de LA DOLCE VITA (1959) i, d'una manera encara més explícita, des de 8½ (1962), Fellini s'està qüestionant la seva funció creadora. En més d'una ocàsió, aquesta reflexió ha esdevingut, a més d'obsessiva, esterilitzadora, com ho prova el seu anterior film-compendi: LA CITTA DE LE DONNE (1979), en què, amb una lamentable pseudomodernitat, intenta reemprendre el discurs a partir del final desestimat a 8½: el viatge en tren. En la mesura en què, sobretot, hi trobem, a més d'aquest film, AMARCORD (1973) i CASANOVA (1976), l'operació resulta estèril, perquè en no superar, sinò tot el contrari, els seus referents, Fellini queda pres dins de la seva obra. Per això estàvem encuriosits per comprovar si en aquest darrer film la permanent crisi -en el sentit fecund del terme- felliniana ens tornava a estimular, i això solament s'aconsegueix en part. Després d'una arrancada prometedora, E LA NAVE VA... decau ostensiblement. Fellini ens proposa un nou viatge fantàstic.

Fantasia i viatge sòn a la base de la narrativa felliniana. El viatge com a fet físic i, alhora, vital. Quasi sempre com un vagabundeix en cercles concèntrics, sense direcció. El trobem ja, en films que es situen en un pla molt més "realista" -en l'accepció convencional i no felliniana del terme-, com LA DOLCE VITA o LA STRADA (1954), per esdevenir, en els films onírics de la darrera època, des de FELLINI SATYRICON

FINQUES CARNER
Agent de la Propietat Immobiliaria
San Antoni Mª Claret, 18
Tels. 725 47 66 - 725 49 76
SABADELL